

Στη διάρκεια των τελευταίων ετών, η καλλιέργεια ακρόδρυων για την παραγωγή νωπών και ξηρών καρπών στην ΕΕ αναπτύσσεται με σημαντικούς ρυθμούς. Το 2020, η έκταση των καλλιεργειών αυτών στην ΕΕ ανήλθε σε 1.375 χιλ. εκτάρια, παρουσιάζοντας στο διάστημα της πενταετίας 2016-2020 ανοδικό μέσο ετήσιο ρυθμό (+5,6%), ενώ μεγαλύτερος ήταν ο ρυθμός ανόδου στην παραγωγή (+7,9%), το μέγεθος της οποίας εκτιμάται το 2020 σε 1.263 χιλ. τόνους.

Μεγεθύνεται η αγορά νωπών και ξηρών καρπών στην Ελλάδα και στην ΕΕ

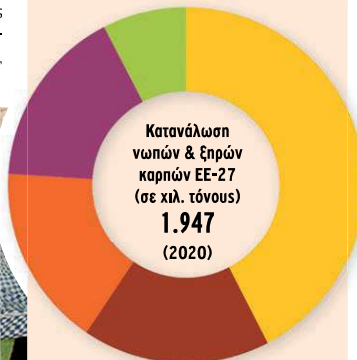
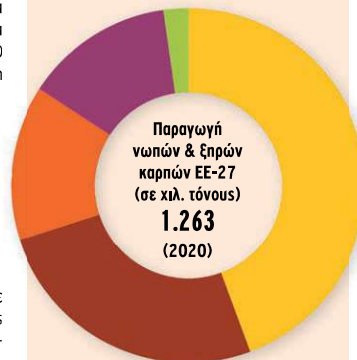
του Γιάννη Τσιφόρου

Το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής συγκεντρώνεται σε λίγες χώρες, μεταξύ των οποίων κυριαρχούν η Ισπανία (643.000 τόνοι το 2020), η Ιταλία (290.000 τόνοι) και ακολουθούν με μικρότερα μεγέθη η Πορτογαλία, η Γαλλία και η Ρουμανία.

Τα αμύγδαλα, από τα κυριότερα προϊόντα, εξακολουθούν να καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος του όγκου παραγωγής στην ΕΕ (560.000 τόνοι το 2020, ποσοστό 44%) και ακολουθούν τα κάστανα, τα καρύδια και τα φουντούκια, ενώ μικρό μέρος αντιστοιχεί στα φιστίκια και τους λοιπούς καρπούς.

Με ανοδικό μέσο ετήσιο ρυθμό κινήθηκε και η κατανάλωση στην ΕΕ στο διάστημα της αναφερόμενης πενταετίας (+6,9%) ανερχόμενη το 2020 σε 1.947 χιλ. τόνους. Ωστόσο, η ΕΕ εξακολουθεί να παραμένει ελλειμματική, εξαρτώμενη σημαντικά από εισαγωγές, ο όγκος των οποίων ανήλθε το 2020 σε 742.000 τόνους, αξίας 4,5 δις. ευρώ περίπου, με κυριότερους προμηθευτές τις ΗΠΑ, που καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος του όγκου (57% το 2020), την Τουρκία, τη Χιλή και το Ιράν.

Παραγωγή και κατανάλωση κυριότερων καρπών ακρόδρυων στην ΕΕ (2020)

Πηγές: Επεξεργασία στοιχείων Eurostat για την παραγωγή (26/10/2021) και Ευρωπαϊκούς Επιτροπής για την κατανάλωση (Access2Markets, 14/9/2021).

Τα αμύγδαλα χωρίς κέλυφος αποτελούν το σημαντικότερο προϊόν ξηρών καρπών στην αγορά της ΕΕ με το μεγαλύτερο μέρος των αναγκών να καλύπτεται από εισαγωγές (290.000 τόνοι, αξίας 1.480 εκατ. ευρώ το 2020), προερχόμενες πρωτίστως από τις ΗΠΑ (89% του όγκου) και δευτερευόντως από την Αυστραλία και το Ην. Βασίλειο. Σημαντικές, επίσης, παραμένουν οι εισαγωγές καρυδιών στην ΕΕ (155.000 τόνοι, αξίας 715 εκατ. ευρώ), το μεγαλύτερο μέρος των οποίων αφορά προϊόντα χωρίς κέλυφος με κυριότερους προμηθευτές τις ΗΠΑ (54%), τη Χιλή και την Ουκρανία.

Τα φουντούκια χωρίς κέλυφος καλύπτουν το σύνολο σχεδόν του όγκου εισαγωγών του προϊόντος στην ΕΕ (152.000 τόνοι, αξίας 951 εκατ. ευρώ) με κυριότερο προμηθευτή την Τουρκία (75% του όγκου) που, σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις (στοιχεία International Nuts & Dried Fruit-INC, Statistical Year Book 2020/2021), ηγείται στην παγκόσμια παραγωγή του προϊόντος (320.000 τόνοι την περίοδο 2020/2021) και σε απόσταση από τη δεύτερη στη σειρά Ιταλία (75.000 τόνοι), η παραγωγή της οποίας το 2020 κατέγραψε ρεκόρ δεκαετίας (+57%).

Τα φιστίκια με κέλυφος εξακολουθούν να αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος (87%) του όγκου των εισαγόμενων φιστικιών στην ΕΕ (96.000 τόνοι, αξίας 847 εκατ. ευρώ), προερχόμενα κυρίως από τις ΗΠΑ

(80%) και το Ιράν, ενώ περιορισμένες θεωρούνται οι εισαγωγές σε νωπά κάστανα, το εμπορικό ισοζύγιο των οποίων είναι ελλειμματικό ως προς τον όγκο, αλλά θετικό ως προς την αξία, μια και η μέση τιμή εξαγωγής προς τρίτες χώρες βρίσκεται σε επίπεδο πολλαπλάσιο από την αντίστοιχη εισαγωγική τιμή. Σημειώνεται, όμως, ότι η εξαγωγική επίδοση της ΕΕ στο σύνολο των αναφερόμενων νωπών και ξηρών καρπών παραμένει χαμηλή (58.000 τόνοι), καλύπτοντας πολύ μικρό μέρος του όγκου της προσφοράς (3%).

Θετικές οι εξελίξεις στην Ελλάδα

Στο διάστημα της τριετίας 2018-2020, η έκταση της καλλιέργειας ακρόδρυων για την παραγωγή νωπών και ξηρών καρπών στην Ελλάδα παρουσιάζει ανοδική πορεία, εκτιμώμενη το 2020 σε 600.000 στρέμματα περίπου, μέγεθος σημαντικά αυξημένο ως προς το 2018 (+36%). Ανοδος, επίσης, καταγράφεται στην παραγωγή καρπών, εκτιμώμενη σε 117.000 τόνους το 2020 (+12%), αλλά και στην κατανάλωση, το μέγεθος της οποίας ανήλθε το 2020 σε 123.000 τόνους (+8%). Η καλλιέργεια καρυδιών της χώρας καλύπτει το 2020 έκταση 200.000 στρεμμάτων περίπου και η εγχώρια παραγωγή σημείωσε σημαντική άνοδο ως προς το προηγούμενο έτος (+20%).

παραγωγική αλυσίδα

Αφιέρωμα ακρόδρυα

Ωστόσο, το εμπορικό ισοζύγιο του προϊόντος παραμένει αρνητικό ως προς την αξία και τον όγκο. Στις συναλλαγές κυριαρχούν τα καρύδια χωρίς κέλυφος, οι εισαγωγές των οποίων περιορίστηκαν το 2020 (3.036 τόνοι, αξίας 15,8 εκατ. ευρώ), προερχόμενες κυρίως από την Ουκρανία, που εξακολουθεί να καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος του όγκου (60%).

Από την άλλη πλευρά, οι εξαγωγές του προϊόντος, αν και υπερδιπλασιάστηκαν ως προς τον όγκο (782 τόνοι, έναντι των 294 τόνων του 2019), παρουσίασαν χαμηλή αξία (2,9 εκατ. ευρώ) λόγω της πτώσης της μέσης τιμής εξαγωγής σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος (-26%). Να σημειωθεί, πάντως, ότι το μεγαλύτερο μέρος των ελληνικών εξαγωγών καρυδιών απευθύνεται στην αγορά της ΕΕ με κυριότερο προορισμό την Ιταλία και, σύμφωνα με πρόσφατες εκτιμήσεις (USDA/FAS: Tree Nuts World Markets and Trade, October 2021), οι προοπτικές την περίοδο 2021/2022 θεωρούνται ευνοϊκές λόγω της μείωσης της προσφοράς των ΗΠΑ (-15%), που παραδοσιακά καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος των εισαγωγών στην ΕΕ.

ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ μέρος των ελληνικών εξαγωγών καρυδιών απευθύνεται στην αγορά της ΕΕ με κυριότερο προορισμό την Ιταλία και οι προοπτικές για την περίοδο 2021/2022 θεωρούνται ευνοϊκές λόγω της μείωσης της προσφοράς από τις ΗΠΑ

Περίπου 100.000 στρέμματα καλύπτει η καλλιέργεια καστανιάς στην Ελλάδα που αναπτύσσεται κυρίως σε ορεινές και ημιορεινές περιοχές δασών και δασικών εκτάσεων και αποτελεί σημαντική πηγή εισοδήματος για τους παραδοσάβιους πληθυσμούς.

Μετά την πτώση του 2019, η παραγωγή νωπών κάστανων ανέκαμψε το 2020 (+19%) και το εμπορικό ισοζύγιο του προϊόντος πα-

Παραγωγή και κατανάλωση καρπών ακρόδρυων στην Ελλάδα (2020, σε τόνους)

	Παραγωγή	Εισαγωγές	Εξαγωγές	Κατανάλωση	Αυτάρκεια (%)
Καρύδια	37.470	3.718	1.643	39.545	94,8
Κάστανια	34.567	347	4.397	30.517	113,3
Αμύγδαλα	33.759	9.151	1.941	40.969	82,4
Φιστίκια	10.133	512	1.186	9.459	107,1
Φουντούκια	1.184	1.562	164	2.582	45,9
Σύνολο	117.113	15.290	9.431	122.972	95,2

Πηγές: Επεξεργασία στοιχείων παραγωγής ΥΠΑΑΤ και Ευρωπαϊκής Επιτροπής ως προς το εξωτερικό εμπόριο

Εξαγωγές νωπών κάστανων Ελλάδος στις 11 πρώτες χώρες προορισμού (2020)

Χώρες προορισμού	Αξία	Όγκος	Μέση τιμή	Χώρες προορισμού	Αξία	Όγκος	Μέση τιμή
	(1.000 ευρώ)	(τόνοι)	(ευρώ/κιλό)		(1.000 ευρώ)	(τόνοι)	(ευρώ/κιλό)
Ιταλία	7.907	2.967	2,7	Ιορδανία	125	55	2,3
Γερμανία	996	230	4,3	Βοσνία & Ερζεγοβίνη	110	22	5,0
Σερβία	495	153	3,2	Βουλγαρία	97	117	0,8
Κροατία	284	107	2,7	Κύπρος	91	22	4,1
Ισπανία	189	66	2,9	Τσεχία	55	32	1,7
Αλβανία	154	347	0,4	Λοιπές	95	102	0,9
Σύνολο εξαγωγών					10.598	4.220	2,5

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Access2Markets, 14/9/2021). Κωδικός Στατιστικής Ονοματολογίας: HS 080241

ραμένει καθαρά πλεονασματικό ως προς την αξία και τον όγκο, με τις εξαγωγές να σημειώνουν άνοδο το 2020 (4.397 τόνοι, αξίας 11 εκατ. ευρώ) σε σχέση με το προηγούμενο έτος, κυρίως ως προς τον όγκο (+16,8%) και μικρότερη ως προς την αξία (+3,4%) λόγω της μείωσης της μέσης τιμής εξαγωγής.

Στην Ιταλία πάνω από τα 2/3 των νωπών

Τα νωπά προϊόντα αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος των εξαγωγών (4.220 τόνοι, αξίας 10,6 εκατ. ευρώ), με κυριότερο προορισμό την Ιταλία που παραδοσιακά απορροφά το μεγαλύτερο μέρος του όγκου (70%). Σημειώνεται, όμως, ότι από άποψη υψηλότερης τιμής εξαγωγής καλύτερες θεωρούνται οι αγορές της Γερμανίας, της Βοσνίας και της Κύπρου. Το 2021, η παραγωγή νωπών κάστανων αναμένεται να παρουσιάσει πτώση λόγω δυσμε-

Αφιέρωμα ακρόδρυα

παραγωγική αλυσίδα

ρος των συναλλαγών αναφέρεται στα αμύγδαλα χωρίς κέλυφος, οι εισαγωγές των οποίων (8.852 τόνοι, αξίας 47,4 εκατ. ευρώ το 2020) προέρχονται κυρίως από τις ΗΠΑ, που παραδοσιακά καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος του όγκου (64% το 2020) και σε απόσταση από τη δεύτερη στη σειρά Ισπανία (24%).

Από την άλλη πλευρά, οι εξαγωγές παραμένουν περιορισμένες (1.901 τόνοι, αξίας 9,8 εκατ. ευρώ) με κυριότερο προορισμό την Αλβανία και τη Βουλγαρία, που απορροφούν το μεγαλύτερο μέρος του όγκου με μέση τιμή υποπολλαπλάσια εκείνης άλλων χωρών της ΕΕ σε τυποποιημένα και πιστοποιημένα εξαγόμενα προϊόντα προς τη Γερμανία, τη Γαλλία, τη Σλοβακία και τη Σουηδία.

Υπάρχουν, συνεπώς, σημαντικές δυνατότητες βελτίωσης της εξαγωγικής επίδοσης, προοπτική που ευνοείται από την άνοδο της ζήτησης αμυγδάλων χωρίς κέλυφος στην αγορά της ΕΕ την περίοδο 2021/2022 λόγω της πτώσης της παραγωγής στην Ιταλία (-37%) και στην Ισπανία (-12%), αλλά και εξαιτίας της μείωσης της προσφοράς εκ μέρους των ΗΠΑ (-10%).

Θετικό το ισοζύγιο και στα φιστίκια

Η καλλιέργεια φιστικιών στην Ελλάδα καλύπτει έκταση 50.600 στρεμμάτων το 2020, παρουσιάζοντας άνοδο ως προς το προηγούμενο έτος (+10%), ενώ βελτίωση σημείωσε και η παραγωγή (+7%) που απασχολεί αξιόλογο αριθμό καλλιεργητών (1.400 παραγωγοί το 2021) και περιλαμβάνει δύο ευρύτερα γνωστά προϊόντα ΠΟΠ (φιστίκι Αιγίνης, κελυφατό φιστίκι Φθιώτιδας). Το εμπορικό ισοζύγιο παραμένει θετικό, με αύξηση των εξαγωγών φιστικιών με κέλυφος το 2020 σε σχέση με το 2019, κυρίως ως προς τον όγκο (+24%) και λιγότερο ως προς την αξία (+5,5%), με την

Ιταλία, την Ισπανία και τη Βουλγαρία να αποτελούν τους κυριότερους προορισμούς. Καλύτερες, ωστόσο, παραμένουν οι αγορές της Σουηδικής Αραβίας, της Κύπρου και της Γαλλίας από άποψη υψηλότερης τιμής εξαγωγής.

Θετικό, επίσης, παραμένει το εξωτερικό εμπόριο στα φιστίκια χωρίς κέλυφος, με τις εξαγωγές (156 τόνοι, το 2020) να υπερτερούν των εισαγωγών (120 τόνοι), αλλά παρά την υψηλότερη μέση τιμή εξαγωγής (11,9 ευρώ/κιλό) οι συναλλαγές του προϊόντος παρουσιάζουν κάμψη στο διάστημα των τελευταίων ετών. Η εγχώρια παραγωγή φιστικιών αναμένεται να περιοριστεί το 2021 λόγω δυσμενών καιρικών συνθηκών, ενώ η ζήτηση στην αγορά της ΕΕ προβλέπεται να διατηρηθεί υψηλή, μια και η παραγωγή θα εξακολουθήσει να υπολείπεται σημαντικά της κατανάλωσης.

Κυρίως εισαγόμενα τα φουντούκια

Η καλλιέργεια φουντουκιών καλύπτει μικρή έκταση στην Ελλάδα (5.900 στρέμματα το 2020) και η παραγωγή παραμένει χαμηλή. Οι συναλλαγές αφορούν κυρίως φουντούκια χωρίς κέλυφος, όπου το μεγαλύτερο μέρος των εισαγόμενων καλύπτεται από εισαγωγές (1.556 τόνοι, αξίας 9,6 εκατ. ευρώ), με την Τουρκία να εξακολουθεί να αποτελεί την κυριότερη χώρα προέλευσης.

Συμπερασματικά, η βελτίωση της εξαγωγικής επίδοσης στους αναφερόμενους νωπούς και ξηρούς καρπούς, σε συνδυασμό με τον εκσυγχρονισμό των μονάδων συντήρησης και επεξεργασίας και τη συσπείρωση των πολυάριθμων παραγωγών σε συλλογικά σχήματα, προκειμένου να περιοριστεί το κόστος παραγωγής και να ενισχυθεί η διάθεση των προϊόντων στην αγορά με καλύτερους όρους, αποτελούν τις κυριότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο σημαντικός αυτός τομέας.

νών καιρικών συνθηκών. Ωστόσο, η ζήτηση στην αγορά της ΕΕ παραμένει αυξημένη, ευνοούμενη και από την υψηλή διατροφική τους αξία, μια και αποτελούν καλή πηγή πρωτεϊνών και είναι πλούσια σε μέταλλα, βιταμίνες και θρεπτικά συστατικά.

Αυξάνονται οι αμυγδαλιές

Η καλλιέργεια αμυγδαλιών στην Ελλάδα καταλάμβανε έκταση περίπου 237.000 στρεμμάτων το 2020, μέγεθος σημαντικά αυξημένο ως προς το προηγούμενο έτος (+57%), ενώ σχεδόν ανάλογη ήταν και η άνοδος της παραγωγής (+54%). Αισθητή επιπλέον είναι η αύξηση του αριθμού των καλλιεργητών (15.960 παραγωγοί το 2021) που είναι δικαιούχοι επιλέξιμης για ενίσχυση έκτασης (στοιχεία ΓΑΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, Οκτώβριος 2021). Εντούτοις, το εμπορικό ισοζύγιο του προϊόντος παραμένει αρνητικό ως προς τον όγκο και την αξία. Το μεγαλύτερο μέ-

Εξαγωγές φιστικιών με κέλυφος Ελλάδος στις 11 πρώτες χώρες προορισμού (2020)

Χώρες προορισμού	Αξία	Όγκος	Μέση τιμή	Χώρες προορισμού	Αξία	Όγκος	Μέση τιμή
	(1.000 ευρώ)	(τόνοι)	(ευρώ/κιλό)		(1.000 ευρώ)	(τόνοι)	(ευρώ/κιλό)
Ιταλία	2.184	351	6,2	Αλβανία	244	51	4,8
Ισπανία	1.829	234	7,8	Γερμανία	199	39	5,1
Βουλγαρία	651	85	7,7	Σουηδία	184	22	8,4
Κύπρος	350	37	9,5	Λιθουανία	156	20	7,8
Ρουμανία	319	38	8,4	Σουηδική Αραβία	143	15	9,5
Γαλλία	252	29	8,7	Λοιπές			
Σύνολο εξαγωγών					7.232	1.030	7,0

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Access2Markets, 14/9/2021). Κωδικός Στατιστικής Ονοματολογίας: HS 080251